

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม

ป.๕

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ดร.ณัฐภูมิ คล้ายสุวรรณ
รศ. ดร.สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์

ผู้ตรวจ

ผศ. ดร.ชูวงศ์ กลิ่นเลขา
ดร.กฤษทิรา บุญเลี้ยง
นางสาวสุธาทิพย์ พัทธนาวิ
นายอภิชากรฤต อินทหอม

บรรณาธิการ

นางสาวสุนณา เขียนนิล

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ
ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวนพิมพ์ ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-203-993-5

รหัสสินค้า ๑๔๑๑๐๑๒

 อักษรม
www.aksorn.com

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย
บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจก. จำกัด
142 ถนนตะนาว เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร. 0 2622 2999 (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)
พิมพ์ที่: บริษัท ไทยรับเกล้า จำกัด โทร. 0 2903 9101-6

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ป.๔ เล่มนี้จัดทำขึ้นสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โดยดำเนินการจัดทำให้สอดคล้องตามกรอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ทุกประการ ส่งเสริมทักษะการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมต่าง ๆ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ป.๔ เล่มนี้มี ๘ หน่วยการเรียนรู้ ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย

๑. เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วย กำหนดระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนว่าเมื่อเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ต้องบรรลุมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรข้อใดบ้าง

๒. แนวคิดสำคัญ แก่นเรื่องเพื่อให้ผู้เรียนทำความเข้าใจก่อนอ่านเรื่อง

๓. เนื้อหา ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นำเสนอเหมาะสมกับการเรียนการสอนในแต่ละระดับชั้น

๔. กิจกรรม มีหลากหลายรูปแบบให้ผู้เรียนปฏิบัติ แบ่งเป็น

(๑) กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้ นำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียน

(๒) กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และสื่อสารจริง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสุขในการเรียนรู้ พร้อมทั้งจะพัฒนาการเรียนรู้จนเต็มศักยภาพตามความถนัดและความสนใจ รวมถึงได้ฝึกสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อนในขณะปฏิบัติกิจกรรม และบรรลุสมรรถนะสำคัญทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คณะผู้เรียบเรียงจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ป.๔ เล่มนี้ จะเป็นสื่อการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนภาษาไทย เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ทุกประการ

คณะผู้เรียบเรียง

คำชี้แจง การใช้สื่อ

การใช้หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ป.๔ ประกอบการเรียนการสอนให้สัมฤทธิ์ผลสูงสุดตามมาตรฐานตัวชี้วัดและสมรรถนะสำคัญ ควรทำความเข้าใจองค์ประกอบของหนังสือ ดังนี้

เป้าหมายการเรียนรู้

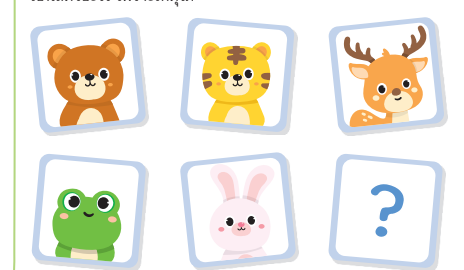
กำหนดระดับความรู้
ความสามารถ
ของผู้เรียน
เมื่อเรียนจบหน่วยฯ

แนวคิดสำคัญ เรื่อง ไม่อยากเป็นควาย

มีควายตัวหนึ่ง ไม่อยากเป็นควาย ทำให้มันเกิด
ความทุกข์ใจ ไม่มีความสุข เพราะอยากเป็นคน และ
อยากใช้ชีวิตอย่างคน มันจึงฆ่าเจ้าของ แล้วเริ่มใช้ชีวิต
อย่างคน ไม่รำนกกับพวกมันเหมือนอย่างคนไม่ได้ จึงไปขอให้
เพื่อนสนิทช่วย จนกระทั่งได้กลับไปแช่น้ำอยู่ในโคลน มันจึงกลับมาเป็นตัวของ
ตัวเอง คือ กลับมาเป็นควายเหมือนเดิม มันก็มีความสุขอีกครั้ง

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

หากนักเรียนสามารถเกิดเป็นสัตว์ได้ ๑ ชนิด นักเรียนอยากเกิด
เป็นสัตว์อะไร เพราะเหตุใด

แนวคิดสำคัญ

แก่นความรู้ที่เป็น
ความรู้ความเข้าใจ
คงทนติดตัวผู้เรียน

มาตรฐานตัวชี้วัด

ระบุตัวชี้วัดที่กำหนดไว้
ในแต่ละหน่วยฯ

กิจกรรมนำสู่การเรียนรู้

นำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้กิจกรรม
รูปแบบต่าง ๆ กระตุ้นความสนใจ
และวัดประเมินผลก่อนเรียน

อะไรเอ่ย

- คำถาม ➡ อะไรเอ่ย คนสวมแว่นเกี่ยวกับอะไร
 คำถาม ➡ อะไรเอ่ย สุกไม่หอม จอมไม่หล่น แห้งคาตัน คนกินได้
 คำถาม ➡ อะไรเอ่ย เมื่อเล็กลงขาว พอสาวใส่เขียว แก่ซิดเขียวเข้มแดง
 คำถาม ➡ อะไรเอ่ย เขียวเหมือนพระอินทร์ บินเหมือนนก ครูปักอกนกก็ไม่ใช่
 คำถาม ➡ อะไรเอ่ย แหว่นกับแหว่นชนกันที่หน้าอากาศ เกิดเป็นสัตว์ประหลาดชอบกินหญ้า

๓๓

เนื้อหา

ครบตามหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน
 พุทธศักราช ๒๕๕๑
 นำเสนอโดยใช้ภาพและเนื้อหา
 เหมาะสมกับการเรียนการสอน

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

ไม่ยากเป็นควาย ๑

สรุปใจความสำคัญ ๑๔

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๑๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

สิงโตเจ้าปัญญา ๑๗

สรุปใจความสำคัญ ๓๖

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๓๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

เล่นกลางแจ้ง ๓๙

สรุปใจความสำคัญ ๕๐

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๕๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

ต้นไม้ ๕๓

สรุปใจความสำคัญ ๖๙

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๗๐

กิจกรรม

การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
 ความสามารถในการสื่อสาร
 การคิด
 การใช้ทักษะชีวิต
 การแก้ปัญหา
 การมีวินัย
 การมีจิตสำนึก

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

- หากเลือกได้ นักเรียนอยากเกิดเป็นควายหรือไม่ เพราะเหตุใด
- “ควาย” เป็นสัตว์ที่มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
- เพราะเหตุใดควายในเรื่อง **ไม่ยากเป็นควาย** จึงไม่ยากเป็นควาย
- หากนักเรียนเป็นเจ้าของควายที่อยากเป็นคน จะบอกควายตัวนั้นอย่างไร เพื่อให้ควายตัวนั้นเห็นคุณค่าของตนเอง
- เขียนสรุปใจความสำคัญและข้อคิดที่ได้จากเรื่อง **ไม่ยากเป็นควาย** ลงในสมุด พร้อมเขียนแนวทางการนำข้อคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
- เขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนวน “โง่เหมือนควาย” ลงในสมุดจากประเด็น ดังนี้

ทำไมต้องโง่เหมือนควาย
 ควายโง่จริงหรือ

๑๔

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

ให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพื่อแสดง
 พฤติกรรมการเรียนรู้รอบยอด
 และประเมินผลการเรียนรู้ตาม
 มาตรฐานตัวชี้วัดประจำหน่วยฯ
 และบรรลุสมรรถนะสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

เรื่องของมาเหมีย ๗๒

สรุปใจความสำคัญ ๘๔

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๘๕

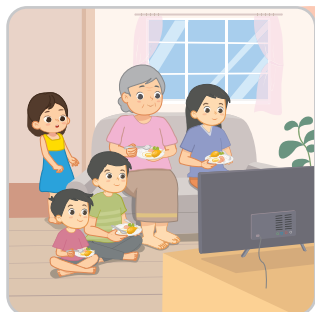

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

บ้านพิลึก ๘๗

สรุปใจความสำคัญ ๑๐๐

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๑๐๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗

โทรทัศน์เป็นเหตุ ๑๐๓

สรุปใจความสำคัญ ๑๑๙

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๑๒๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

นางในวรรณคดี ๑๒๒

สรุปใจความสำคัญ ๑๔๗

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๑๔๘

บรรณานุกรม ๑๕๐

ภาคผนวก ๑๕๒

หน่วยการเรียนรู้ที่

ไม่อยากเป็นควาย

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยที่ ๑

๑. อ่านออกเสียงข้อความและเรื่องสั้น ๆ ที่กำหนดได้ถูกต้อง (มฐ. ท ๑.๑ ป.๔/๑)
๒. อธิบายความหมายของคำ และสำนวนจากเรื่องที่อ่านได้ (มฐ. ท ๑.๑ ป.๔/๒)
๓. สรุปใจความสำคัญและบอกข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้ (มฐ. ท ๕.๑ ป.๔/๑)

แนวคิดสำคัญ เรื่อง ไม่อยากเป็นควาย

มีควายตัวหนึ่ง ไม่อยากเป็นควาย ทำให้มันเกิดความทุกข์ใจ ไม่มีความสุข เพราะอยากเป็นคน และอยากใช้ชีวิตอย่างคน มันจึงร่ำลาเจ้าของ แล้วเริ่มใช้ชีวิตอย่างคน ไม่นานนักก็พบว่ามันสนุกอย่างคนไม่ได้ จึงไปขอให้ลิงเพื่อนสนิทช่วย จนกระทั่งได้กลับไปแช่น้ำอยู่ในโคลน มันจึงกลับมาเป็นตัวของตัวเอง คือ กลับมาเป็นควายเหมือนเดิม มันก็มีความสุขอีกครั้ง

กิจกรรม นำสู่การเรียนรู้

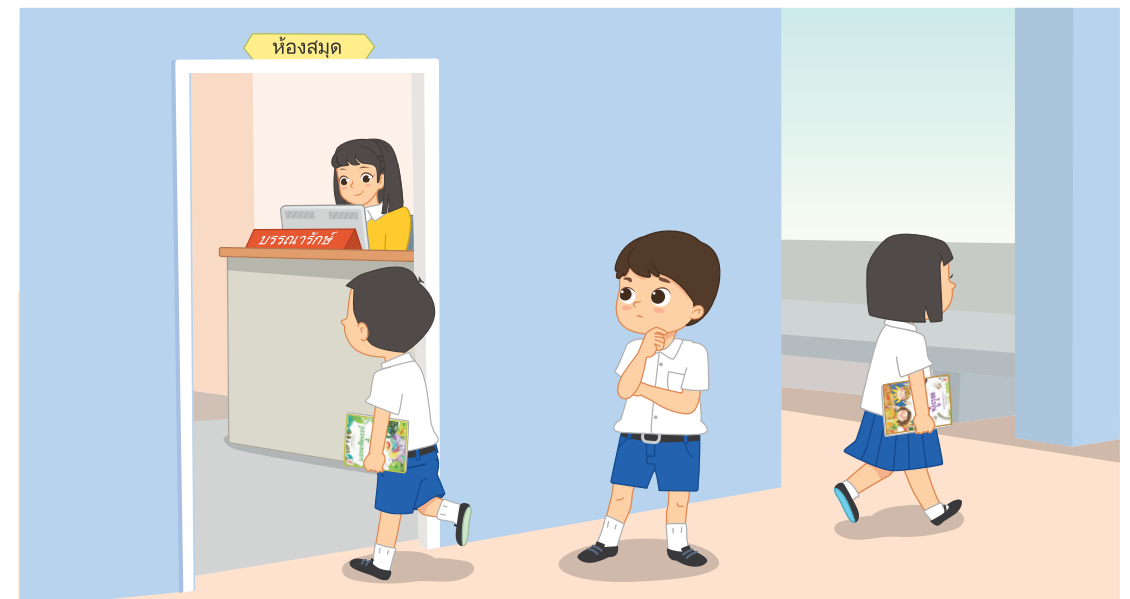
หากนักเรียนสามารถเกิดเป็นสัตว์ได้ ๑ ชนิด นักเรียนอยากเกิดเป็นสัตว์อะไร เพราะเหตุใด

วรรณกรรม น่าน่าน

ตอนเย็นหลังจากเรียนวิชาสุดท้ายแล้ว สันติเดินมาที่ห้องสมุดของโรงเรียน เขาหยุดยืนที่หน้าประตู แล้วคิดถึงคำพูดของแม่เมื่อวานนี้

“ลูกต้องอ่านหนังสือให้มากขึ้นนะ” แม่พูดด้วยความเป็นห่วง “เมื่อปีที่แล้ว คะแนนสอบก็ไม่ได้ดี การบ้านลูกก็ไม่ค่อยส่ง ปีนี้จะเป็นแบบเก่าไม่ได้แล้ว” แม่อบรมเขาก่อนไปโรงเรียน “ต่อไปนี่ลูกจะต้องไปอ่านหนังสือในห้องสมุดสัปดาห์ละเล่ม แล้วมาเล่าให้แม่ฟัง” นั่นเป็นคำสั่งของแม่ซึ่งเป็นสาเหตุให้เขาต้องมาที่ห้องสมุดของโรงเรียน

สันติยืนหน้าห้องสมุดด้วยความลังเลใจ ตั้งแต่เขาขึ้นชั้น ป.๔ มา เขายังไม่ได้เข้ามาใช้บริการห้องสมุดเลย เขารู้สึกว่าห้องสมุดมีแต่หนังสือเก่าๆ และมีฝุ่นมาก แต่วันนี้ สันติรู้สึกว่าการไปห้องสมุดของโรงเรียนเปลี่ยนไป อาจเป็นเพราะมีการปรับปรุงในช่วงปิดภาคเรียนก็เป็นได้

สันติเห็นคอมพิวเตอร์ตั้งไว้ที่ผนังห้องด้านหนึ่ง ๒ เครื่อง เครื่องแรกมีรุ่นพี่คนหนึ่งใช้งานอยู่ เขาเข้าไปดูเครื่องที่ว่าง จึงรู้ว่าใช้สำหรับค้นหาหนังสือ เขาอ่านขั้นตอนการใช้งานแล้วเห็นว่าไม่ยาก แค่มพิมพ์ชื่อหนังสือหรือคำที่ต้องการเท่านั้นเอง

สันตินั่งคิดอยู่หน้าคอมพิวเตอร์ “เอ! เราจะพิมพ์หาหนังสือชื่ออะไรดีนะ”

สันติตัดพ้อตัวเองในใจว่า “แค่นี้ก็ซื้อหนังสือมาอ่านยังนึกไม่ได้เลย เรายังโง่จริง ๆ”

ขณะกำลังคิด สำนวนหนึ่งก็ผุดขึ้นมาว่า “โง่เหมือนควาย”

“เฮ้... เอาคำนี้แหละ” เขากดแป้นพิมพ์พิมพ์คำว่า “ควาย” เขาอยากรู้ว่า ทำไมต้องโง่เหมือนควายด้วย ควายเป็นอย่างไรหนอ

“มีตั้งหลายเรื่อง เกี่ยวกับควายทั้งนั้น เอ... แล้วจะอ่านเรื่องไหนดีล่ะ” เขากวาดสายตามองรายชื่อหนังสือไปเรื่อย ๆ จนมาสะดุดที่ชื่อหนังสือเล่มหนึ่ง “ไม่อยากเป็นควาย... มีเรื่องนี้ด้วยหรือนี่” สันติตกลงใจเลือกอ่านหนังสือเรื่องนี้ เขาอยากรู้ว่า ในหนังสือเล่มนี้จะมีคำตอบไหมว่า ทำไมจึงเปรียบว่า โง่เหมือนควาย เขาก็จดเลขทะเบียนหนังสือแล้วไปหาที่ชั้นวางหนังสือ ครึ่งก่อน ๆ ที่เข้าห้องสมุด เขาไม่ได้หาหนังสือเองเพราะให้เพื่อนช่วย มาครั้งนี้เขาจึงต้องใช้เวลา นานกว่าจะพบหนังสือเล่มนั้น

เรื่อง ไม่อยาก
เป็นควาย เป็นเรื่อง
เกี่ยวกับอะไรนะ ?

หนังสือเรื่อง ไม่อยากเป็นควาย เป็นหนังสือเล่มไม่หนามาก ปกแข็ง หน้าปกเป็นรูปควายวางท่าและสวมเสื้อผ้าเหมือนคน ผู้แต่ง คือ ดร.สายสุรี จุติกุล เขาจึงหาที่นั่งว่าง ๆ เพื่ออ่านหนังสือเล่มนี้

นานมาแล้ว ไม่ไกลจากขอนแก่นนัก
ยังมีควายตัวหนึ่ง เจ้าของมีไว้ใช้ไถนา

แม้ว่าเป็นงานหนักหน้าเบื่อ แต่มันก็คิดว่า มันมีความสุขตามสมควร มันคิดว่า เวลาฝนตกใหม่ๆ กลิ่นไอนดินหอมชื่นใจจริงๆ มันเฝ้าทำงานด้วยความซื่อสัตย์อยู่หลายปี

วันหนึ่ง ขณะที่มันนอนกลิ้งเกลือกอยู่ใน**ปลัก**นั้น ควายเป็นคนคิดไปคิดมาแล้วเห็นว่า ถ้ายังเป็นควายอยู่อย่างนี้ ไฉนจะทำความเจริญให้เกิดขึ้นแก่ตนได้ มันเหลียวไปแลมา เห็นคนกลุ่มหนึ่งเดินผ่านไป จึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า

“อย่ากระนั้นเลย เราจะไปเป็นคน อยู่อย่างคน กินอย่างคน ทำงานอย่างคน สนุกสนานอย่างคน ไปอยู่กับคนเสียเลยจะดีกว่า แล้วเราจะได้เจริญอย่างคน”

เมื่อคิดได้ดังนั้น ก็**สลัด**ความเป็นควายออก

รำลาเจ้าของที่ห่วงใย แล้วมุ่งหน้าเข้าสู่หมู่บ้าน ควายตัวนี้เริ่มใช้ชีวิตอย่างคนทันที มีความเป็นอยู่อย่างคน กินอย่างคน นอนอย่างคน พูดอย่างคน เดินอย่างคน แต่งตัวอย่างคน ทำงานอย่างคน และสมาคมกับคน

ไม่ช้าไม่นานนัก มันก็รู้สึกว่ามีอย่างหนึ่งที่ทำอย่างคนไม่ได้ นั่นคือ สนุกอย่างคนไม่ได้

แม้จะใช้ความพยายามมากเท่าใด ควายก็ไม่รู้สึกสนุก ควายไม่เคยยิ้มเลย ตั้งแต่เป็นคน ไปหาหมอก็กี่แล้ว ไปหาคนอื่น ๆ ก็แล้ว ไปหาเพื่อนควายด้วยกันก็แล้ว ไม่มีใครช่วยได้ ควายก็ยังยิ้มไม่ออกอยู่นั่นเอง

วันหนึ่ง ควายคิดถึงลิงเพื่อนสนิทจึงไปขอให้ลิงช่วย ลิงก็เดินให้ดู แสดงกลทุกอย่างที่รู้จัก ทำท่าตลกทุกท่าที่เคยทำให้คนหัวเราะได้ แต่ควายก็ยังหัวเราะไม่ออก ลิงหมดปัญญาจึงพาควายไปหานก หวังจะให้นกร้องเพลง **กล่อม**ควายให้มีความสุข

ควายก็ยังยืมไม่ออกอยู่นั่นเอง นกหมดปัญญาจึงพาควายไปหาไล่เตียน ไส้เตียนเห็นนกมาก็หลบ นึกว่านกจะมากินตัว นกร้องตะโกนบอกว่า “ไม่ใช่ จะมาขอความช่วยเหลือต่างหาก เพื่อนควายยืมไม่ออกมาหลายเดือนแล้ว เป็นเรื่องเศร้า ช่วยเพื่อนที”

ไล่เตียนโผล่ออกมาแล้วบอกว่า “ได้สิ แต่ควายจะต้องทำตามทีบอก แล้วอย่าถามอะไรให้มากมายนัก” ควายสัญญาว่าจะทำตามทีไล่เตียนว่าทุกอย่าง ไส้เตียนจึงบอกว่า “ขอโทษที่จะต้องใช้เวลาหน่อย เพราะเดินช้า” ว่าแล้วก็ให้ควายเดินตามมา ใช้เวลาเกือบตลอดวัน

ไล่เตียนนำทางมาจนถึงแอ่งน้ำแห่งหนึ่ง แล้วคลานลงไปจนเกือบถึงน้ำ ควายก็เดินตามไปจนขาแช่น้ำอยู่ในโคลน

มีความสุขอะไรอย่างนี้ แล้วมันก็ร้องตะโกนด้วยความ**รำเริง** แล้วมันก็หัวเราะดังก้องไปทั่วบริเวณจนเหนื่อย

ทั้งลิง นก และไล่เตียน ต่างก็พลอยหัวเราะไปด้วย เมื่อเห็นเพื่อนควายหัวเราะได้ แล้วก็ร้องเรียกชวนควายกลับบ้าน

“บ้านอยู่ที่ไหน” ควายถามแล้วพูดอย่างภูมิใจว่า

“บ้านฉันอยู่ที่นี้ บ้านฉันอยู่ที่นี้” ว่าแล้วก็ลุกขึ้นเล็มหญ้าอยู่ริมปลักนั่นเอง !

(สายสุรี จุติกุล, ๒๕๔๑)

สันติจดบันทึกเรื่องย่อไว้ในสมุดเพื่อจะนำไปเล่าให้แม่ฟัง เขายังไม่ทราบว่าทำไมจึงต้องเรียกคนเฒ่าว่า ควาย ซึ่งเขาคิดว่าจะไปถามแม่ในภายหลัง จากนั้นสันติก็นั่งหนังสือไว้ที่โต๊ะเพื่อจะกลับบ้าน แต่เขาเหลือบไปเห็นป้ายประกาศที่ติดไว้บนโต๊ะ จึงนำหนังสือไปไว้ที่ชั้นพักหนังสือที่ห้องสมุดจัดเตรียมไว้

ระหว่างเดินกลับบ้าน สันติคิดว่าทำไมควายในเรื่องถึงอยากเป็นคน เพราะแม้ว่าเป็นคนจะทำอะไรได้มากกว่าควาย แต่ว่าคนก็ต้องมีความรับผิดชอบมากด้วย และการที่เราอยากเป็นหรืออยากทำอะไรที่ไม่ใช่ตัวตนที่แท้จริงของเรา ย่อมทำให้เราเกิดความทุกข์ได้

ป้ายประกาศ
บนโต๊ะมีข้อความ
ว่าอย่างไร

คำศัพท์น่ารู้

- กล่อม** ➡ การร้องเป็นทำนองเพื่อให้ผลิตเพลิน
- ปลัก** ➡ แอ่งที่เป็นโคลน เช่น ปลักควาย
- รำเริง** ➡ สนุกสนาน เบิกบานใจ
- สลัด** ➡ เป็นคำหลายความหมาย ได้แก่
 - ทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ติดอยู่ให้หลุดออกไป
 - ชื่อยำชนิดหนึ่งตามแบบชาวตะวันตก
 - โจรที่ปล้นเรือในทะเล เรียกว่า โจรสลัด

เปิดประตูสู่ความรู้

ควายไทย

ควายไทยมีขนาดใหญ่ ผิวหนังมีสีเทาเข้มเกือบดำ บางตัวมีสีขาวเผือก มีขนาดเล็กน้อย ลำตัวหนา ท้องใหญ่ หัวยาวแคบ เขาโค้งไปข้างหลัง หน้าผากแบนราบ ตาขนุนเด่นชัด ช่วงระหว่างรูจมูกทั้ง ๒ ข้างกว้างขาทั้ง ๔ ข้างมีสีขาวแก่หรือสีเทาคล้ายใส่ถุงเท้า คอยาว หัวไหล่และอกนูนเห็นชัดเจน ชอบนอนแช่โคลน

ควายมีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทย ใช้เป็นแรงงานเพื่อการเกษตร การขนส่ง และการคมนาคม แม้แต่ในอดีตยามสงครามก็ใช้ควายเป็นพาหนะในการต่อสู้ข้าศึก เช่น สงครามของชาวบ้านบางระจัน

ปัจจุบันคุณค่าของควายเริ่มลดลง โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม เพราะมีเครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาใช้แทนที่แรงงานของควาย แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่อนุรักษ์และยังคงความนิยมควายมากกว่าเครื่องจักร

(สลิรัตน์ ชูโชติ, ๒๕๖๓; ชนิษา ศรีสุข และ คณะ, ๒๕๕๖)

เพลง : เหมรไล่ควาย

คำร้อง / ทำนอง : มงคล อมาตยกุล

เราชาวนาอยู่กับควาย พอหมดงานไถ เราจึงฝูงควายคืนบ้าน
พออาบน้ำควายสำราญ แล้วเสร็จการงาน เบิกบานร้องเพลงร่ำวง

เราชาวนาสุขสบาย คืบค้ำเดือนหงาย เราขี่หลังควายร้องส่ง ฉาบฉิ่ง
ทั้งกลองฆ้องโหม่ง จะเท่งม่ง ร่ำวงแสนเพลิดเพลินใจ

แม้ใครอิจฉา มั่นหน้าหัวเราะ จะเยาะพวกเรามีได้ ลมเย็นๆ
ร้องเหมรไล่ควาย แปลกใจ ควายมันไม่อาทร

เจอคนงอนค่อนว่าคน ว่าไ้เป็นควาย ไ้ไม่นี้กอายุคำค่อน ควรชั่งยังใจ
ไว้ก่อน โฉมแม่บังอร สิ้นงอนแล้วได้ขี่ควาย
(ซ้ำ)

(แม่ไม้เพลงไทย Original, ๒๕๕๙)

คำเรียกควายในภาษาต่างๆ

บางคนเรียกควายว่า **ทุย** หรือ **กระบือ** นอกจากนี้ ยังมีคำที่เรียก
ควายของภาษาต่างๆ เช่น

- ภาษาลาวใช้ว่า **ควาย**
- ภาษาเมียนมาใช้ว่า **จเว**
- ภาษาเขมรใช้ว่า **กระบือ**
กรบาย หรือ **กรบี**
- ภาษาตากาล็อกใช้ว่า **คาลาเบา**
- ภาษาอินโดนีเซียใช้ว่า **เกอร์เบา**
- ภาษาสันสกฤตใช้ว่า **กาสร**
- ภาษาอังกฤษใช้ว่า **buffalo**
(บัฟฟาโล)

สำนวนเกี่ยวกับควาย

ภาษาไทยมีสำนวนเกี่ยวกับควายหลายสำนวน เช่น

ความวัวไม่ทันหาย

ความควายเข้ามาแทรก

หมายถึง เรื่องร้ายที่เกิดขึ้น
ยังไม่ทันจะผ่านไป มีเรื่องใหม่
เกิดขึ้นขึ้นมาอีก

ซื้อควายหน้านา

ซื้อผ้าหน้าตรุษ

หมายถึง ซื้อของไม่คำนึงถึง
กาลเวลา ย่อมได้ของแพง ทำอะไร
ไม่เหมาะกับเวลา ย่อมได้รับ
ความเดือดร้อน

สืขให้ควายฟัง

หมายถึง แนะนำคนโง่ไม่มีประโยชน์

ฆ่าควายอย่าเสียดาบพริก

หมายถึง ทำการใหญ่
ไม่ควรตระหนี่

เดินอย่างตามควาย

หมายถึง เดินอย่างเร่งรีบ

อยู่บ้านทำนอย่านิ่งดูตาด ปั่นวัวปั่นควายให้ลูกท่านเล่น

หมายถึง ทำตัวให้มีประโยชน์

เลี้ยงเขาควายให้ชนกัน

หมายถึง ยุยงให้ทะเลาะกัน

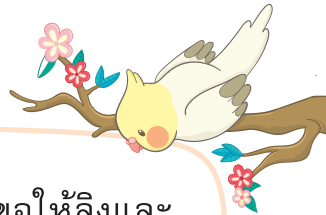

สรุปใจความสำคัญ

ควายตัวหนึ่ง
มีความรู้สึกไม่อยาก
เป็นควาย

ควายตัวนั้นลองทำตัว
เหมือนคน แต่ก็
ไม่มีความสุข

นกจึงไปขอให้ไส้เดือนช่วย
ไส้เดือนจึงพาควาย
ตัวนั้นไปที่ปลัก

จึงขอให้ลิงและ
นกช่วย แต่ก็
ช่วยไม่ได้

เมื่อควายได้แชโคลน
ก็รู้สึกมีความสุขและ
หัวเราะได้

แล้วควายก็ไม่กลับ
ไปทำตัวเหมือนคนอีก
เพราะมีความสุข
ที่ได้เป็นตัวเอง

กิจกรรม

การเรียนรู้เชิงรุก

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน	
ความสามารถด้าน	☒ การสื่อสาร
☒ การคิด	☐ การแก้ปัญหา
☒ การใช้ทักษะชีวิต	☐ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. หากเลือกได้ นักเรียนอยากเกิดเป็นควายหรือไม่ เพราะเหตุใด
๒. “ควาย” เป็นสัตว์มีประโยชน์อย่างไรบ้าง
๓. เพราะเหตุใดควายในเรื่อง ไม่อยากเป็นควาย จึงไม่อยากเป็นควาย
๔. หากนักเรียนเป็นเจ้าของควายที่อยากเป็นคน จะบอกควายตัวนั้นอย่างไร เพื่อให้ควายตัวนั้นเห็นคุณค่าของตนเอง
๕. เขียนสรุปใจความสำคัญและข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ไม่อยากเป็นควาย ลงในสมุด พร้อมเขียนแนวทางการนำข้อคิดไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
๖. เขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับสำนวน “โง่เหมือนควาย” ลงในสมุดจากประเด็น ดังนี้

ทำไมต้องโง่เหมือนควาย
ควายโง่จริงหรือ

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

๑. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๕ คน ให้แต่ละกลุ่มใช้บริการห้องสมุดตามเวลาที่แต่ละกลุ่มสะดวก แล้วเลือกอ่านนิทานหรือเรื่องสั้นที่มีตัวละครเป็นสัตว์ สมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น และเขียนสรุปใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านตามหัวข้อ ดังนี้
 ๑. ชื่อเรื่อง
 ๒. ชื่อผู้แต่ง
 ๓. ใจความสำคัญของเรื่อง
 ๔. ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
๒. แต่ละกลุ่มผลัดกันแสดงบทบาทสมมติจากเรื่องที่อ่านที่หน้าชั้นเรียน จากนั้นสรุปความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

